

На второ място, същевременно в почти всички случаи понятието обект на конкретно статистическо (съвкупностно) изследване се свързва с понятието съвкупност. Нещо повече, масовото проявление на дадено явление почти се идентифицира с понятието съвкупност, откъдето естествено идва и постановката, че обектът на всяко статистическо (съвкупностно) изследване е съвкупност или набор от взаимосвързани съвкупности. В голяма част от посочените вече произведения веднага след първото изявление за обекта на статистическото (съвкупностното) изследване като масово проявяващо се явление (респ. като масово явление) следва и второто доуточняване в смисъл, че обект на изследване е винаги някаква конкретна съвкупност (респ. набор от съвкупности). Ще подкрепя казаното с няколко примера. Така Ив. Стефанов и А. Ю. Тотев (1960, с. 12) конкретизират, че „обектът на всяко статистическо изучаване е винаги една или повече или по-малко многобройна съвкупност от случаите на масовото проявление на съответното явление в дадени отграничения по място и време“. Ив. Съйкова и С. Тодорова (1994, с. 12) също изтъкват, че „по-конкретно, обектите на съвкупностните изследвания (СИ) винаги са някакви съвкупности - съвкупност на населението, предприятията, покупко-продажбите, ражданията, миграциите и др.“. Категорични изявления и обосновани в теоретичен и практико-приложен план доводи за подобно определяне на обекта на статистическите (съвкупностните) изследвания срещаме най-вече в научните публикации на В. Цонев (1984, с. 42-43; 1983, с. 10-18; 1992, с. 4 и др.), както и при някои други автори (Венедиков, 1992, с. 7; Къналиев, 1975, с. 33 и др.).

Тук трябва да посоча, че в учебната статистическа литература предимно от западноевропейски автори въпросът за обекта на статистическите (съвкупностните) изследвания с редки изключения почти не се обсъжда. В най-добрия случай се дава доста обща и поради това недостатъчно ясна интерпретация на понятието обект на статистическото (съвкупностното) изследване и по-конкретно на статистиката като наука и практика. Например във Вайнберг и Шумекер (1979, с. 11) се казва: „Фактически под статистика в тесен смисъл на думата се разбира приложението на различни прийоми за характеризиране конкретното значение на един или друг показател“. Аналогично Кимбл (1982, с. 15) дава следната дефиниция: „Статистиката - това е област на науката, имаща работа със събиране, анализ и интерпретация на данни“. Напоследък и някои български автори се придържат към подобни общи определения на обекта на статистическите (съвкупностните) изследвания. Т. Калоянов (1996, с. 18) пише: „Обектът на всяко статистическо изучаване е множеството единици, които ще бъдат непосредствено изследвани“.

Дотук си позволих множество цитати на различни схващания за обекта на статистическите (съвкупностните) изследвания. От тях се добива впечатление, че съществува в голяма степен съвпадение в становищата на повечето автори относно обекта на тези изследвания. Внимателният прочит обаче на изложеното поставя за обсъждане следните въпроси:

а) Кога едно явление може да се счита за масово, за да бъде обект на статистическо (съвкупностно) изследване?